

Notat

Til **KMC og AKV/Langholt**

Fra **Ole Klintgaard Larsen**

Dato **11. marts 2010**

Afkobling af støtten til stivelseskartofler.

I. Indledning.

I forbindelse med sundhedstjekket af EU's landbrugspolitik traf Ministerrådet en række beslutninger, som vil bringe landbrugspolitikken yderligere et stort skridt mod markedsorientering. Det vil ikke mindst berøre ordningen for stivelseskartofler, idet Ministerrådet besluttede følgende:

- ∞ Den direkte støtte til såvel avler som fabrik afkobles fra produktionen, og de afkoblede beløb integreres i enkeltbetalingsordningen.
- ∞ Kvoteordningen afskaffes.
- ∞ Endelig afskaffes også minimumsprisen for kartofler og den særlige EU-dyrkningskontrakt.

Alle disse ændringer får virkning fra og med kampagnen 2012/13.

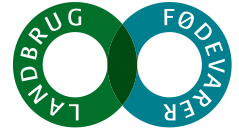
Særlig interesse er knyttet til spørgsmålet om fordeling af den afkoblede støtte, hvilket ifølge EU-beslutningen kan ske på flere måder. Herhjemme har fødevareministeren besluttet, at støtten skal fordeles som et tillæg til de betalingsrettigheder, som ejes af kartoffelavlere, der har dyrkningskontrakt for kampagnen 2011/12. Til ministerens beslutning er knyttet den bemærkning, at det nye stivelsestillæg kun med sikkerhed vil eksistere i 2012 og 2013, da der herefter påbegyndes en ny EU-budgetperiode, hvor der forventes fastlagt nye rammer for den fælles landbrugspolitik.

Beslutningen om at tildele støtten som et tillæg falder helt i tråd med de løsninger, som tidligere er blevet valgt for andre varer under den danske afkoblingsmodel.

Med forbehold for at Fødevareministeriet endnu ikke har udarbejdet de præcise regler, skal i efterfølgende afsnit beskrives de principper, som forventes anvendt ved fordelingen.

II. Afkobling og fordeling af støtten.

Summen af den nuværende udligningsstøtte til avlerne og ligevægtspræmien til fabrikerne er for Danmarks vedkommende 111 mio. kr., og det er dette beløb, som bliver afkoblet, og som skal fordeles til avlerne. I runde tal svarer beløbet til 13 kr./td. 17% kartofler.

i) Grundregel for fordelingen.

Som allerede nævnt vil støtten blive fordelt i forhold til de kartoffelmængder, som er indeholdt i dyrkningskontrakterne for 2011/12. I praksis vil det sige de godkendte kontrakter per 31. maj 2011. Grundreglen er endvidere, at beløbet fordeles med lige store tillæg til alle de betalingsrettigheder, som den enkelte ansøger ejer på den dato i april 2012, hvor der skal ansøges om støtten. Det betyder bl.a., at hvis ansøgeren har bortforpagtet nogle af sine betalingsrettigheder, så vil de også indgå i fordelingen af tillægget.

Rent praktisk vil det formentlig komme til at foregå, som da man gennemførte sukkerreformen. Det indebærer, at fabrikkerne skal indsende oplysninger til FødevarerErhverv om de enkelte avleres kontraktmængde for 2011/12. Derefter udsender FødevarerErhverv ansøgningskemaer til avlerne, hvorpå er fortrykt kontraktmængden og det forudberegnete stivelsestillæg. Det giver avleren mulighed for at tjekke oplysningerne før skemaet indsendes til FødevarerErhverv med eventuelle kommentarer og underskrift på, at han i øvrigt opfylder betingelserne for at modtage støtten.

Fristen for indsendelse af ansøgningen ventes at blive den samme dato som fristen for indsendelse af ansøgning om enkeltbetaling i 2012. Som udgangspunkt er det den 21. april, men da det er en lørdag, bliver fristen formentlig fastsat til den efterfølgende mandag.

Eksempel: I Danmark ejer langt de fleste landmænd et antal betalingsrettigheder. De vil derfor få tildelt støtten efter grundreglen, som er meget enkel. F.eks. vil en landmand, der ejer 200 betalingsrettigheder, og som er berettiget til et stivelsestillæg på 200.000 kr., få forhøjet værdien af alle sine betalingsrettigheder med 1.000 kr.

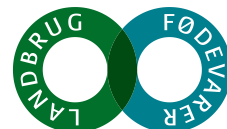
ii) Ansøgere uden ejede betalingsrettigheder.

Det har mange fordele, at stivelsestillægget kun ydes til ejede betalingsrettigheder – og ikke til både ejede og forpagtede rettigheder. Mange vil sikkert kunne huske, at det under den første reform gav problemer for mange, at mælke- og kvægtillæggene også blev givet til betalingsrettigheder på forpagtede arealer.

Omvendt giver det behov for særlige regler for de tilfælde, hvor en ansøger slet ikke ejer betalingsrettigheder. I Danmark drejer det sig næppe om et stort antal, men der er dog formentlig tilfælde, hvor kartoffelavlere alene råder over forpagtede arealer og forpagtede betalingsrettigheder.

Der er også tilfælde, hvor flere landmænd er gået sammen om at drive deres markbrug i selskabsform. Her er det så selskabet, der indgår dyrkningskontrakten, og som søger om EU-støtten. Hvis selskabet ikke ejer betalingsrettigheder, fordi både jord og betalingsrettigheder er forpagtet af ejerne, så falder selskabet under de relativt komplicerede regler for ansøgere uden ejede betalingsrettigheder. Disse regler kan illustreres med tre forskellige situationer:

1. Hvis en ansøger, der er berettiget til stivelsestillæg, ikke ejer betalingsrettigheder, og han ikke anmelder forpagtede betalingsrettigheder, så vil han få tildelt nye

betalingsrettigheder svarende til det antal hektar, som han anmelder.

Betalingsrettighedernes værdi udregnes ved at dividere hans stivelsestillæg med det anmeldte antal hektar.

2. En ansøger, der ikke ejer betalingsrettigheder, men som anmelder et antal forpagtede betalingsrettigheder, får tildelt et antal rettigheder, der svarer til forskellen mellem det anmeldte antal hektar og det anmeldte antal forpagtede betalingsrettigheder. Værdien af de tildelte rettigheder udregnes ved at dividere hans stivelsestillæg med førnævnte forskel. Værdien af hver tildelt betalingsrettighed kan dog ikke overstige 5.000 EUR.
3. Endelig er der situationen, hvor det ikke er muligt at fordele hele ansøgerens stivelsestillæg efter den foregående regel. Det kunne være fordi forskellen mellem det anmeldte areal og det anmeldte antal forpagtede betalingsrettigheder er meget lille eller måske nul. I så fald tildeles det overskydende beløb som særlige betalingsrettigheder med en maksimumsværdi på 5.000 EUR per rettighed. – Disse særlige betalingsrettigheder giver den pågældende ansøger ret til en årlig støtte under enkeltbetalingsordningen uden anmeldelse af de hertil svarende hektar. Dog gælder den betingelse, at antallet af betalingsrettigheder, som aktiveres efter denne regel, ikke kan overstige antallet af betalingsrettigheder, som aktiveres på normal vis, dvs. med jord. – Endelig skal understreges, at hvis de særlige rettigheder senere overdrages, så vil de – bortset fra tilfælde hvor overdragelsen sker ved arv, forskud på arv eller ændring af retlig status – blive konverteret til almindelige rettigheder. Det indebærer, at de ikke længere vil kunne aktiveres uden jord.

Eksempler: Det kan vel ikke udelukkes, at den første situation vil kunne forekomme i Danmark, men det må i givet fald være meget få tilfælde. Derimod må antages, at der vil være eksempler på både situation 2 og 3. Disse regler kan illustreres som følger:

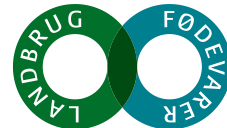
(2) En landmand er berettiget til et stivelsestillæg på 30.000 EUR (ca. 223.500 kr.). Han ejer ingen betalingsrettigheder, men han anmelder 200 hektar og 192 forpagtede betalingsrettigheder. Han får derfor tildelt 8 almindelige betalingsrettigheder à 3.750 EUR (30.000/ 8).

(3) Hvis vi forestiller os, at den samme landmand er i stand til at anmelde 198 forpagtede betalingsrettigheder (i stedet for 192), så vil han få tildelt 2 almindelige rettigheder à 5.000 EUR. Det overskydende beløb er herefter 20.000 EUR, og det får han tildelt i form af 4 særlige betalingsrettigheder à 5.000 EUR.

Opmærksomheden skal igen henledes på, at med de få undtagelser – som er nævnt ovenfor – så vil en overdragelse af særlige betalingsrettigheder til en anden ansøger føre til, at de ikke længere kan aktiveres uden jord. Det vil f.eks. blive tilfældet, hvis et I/S, som har modtaget særlige betalingsrettigheder, bliver opløst, og betalingsrettighederne derefter overføres til ejerne.

iii) Regler ved salg af bedriften før tildeling af stivelsestillægget.

Desværre har EU-reglerne ikke givet mulighed for at vælge en referencedato, der ligger umiddelbart før tidspunktet for afkoblingen. Det indebærer, at der er næsten 11 måneder mellem tidspunktet for indgåelse af dyrkningskontrakten (31. maj 2011) og tidspunktet for

ansøgning om stivelsestillægget i april 2012. Det må forventes, at der er avlere, som ønsker at afhænde bedriften i dette tidsrum.

Dette er forudset i EU-reglerne. Derfor har man givet mulighed for, at medlemslandene kan beslutte at tillade, at ved helt eller delvis salg af en bedrift i det nævnte tidsrum vil parterne kunne indgå aftale om, at retten til stivelsestillægget overgår til den nye ejer.

Det er som nævnt op til medlemsstaterne at beslutte, om disse regler skal anvendes. Hvorvidt det vil ske, og hvordan reglerne i givet fald vil blive udformet, foreligger der endnu ikke noget om.

III. Undgå koncentration af støtte.

Som det fremgår af beskrivelsen, så kan der i nogle tilfælde blive tale om at tildele betalingsrettigheder med en ganske høj værdi, som dog i de beskrevne tilfælde er maksimeret til 5.000 EUR svarende til 37.250 kr. per betalingsrettighed.

Det skyldes ikke, at nogen får mere støtte, end de er berettiget til. Det hænger først og fremmest sammen med reglen om, at støtte kun fordeles på ejede betalingsrettigheder. For at undgå en for stærk koncentration af støtte, så har Ministerrådet til gengæld fundet det rimeligt at fastsætte den øvre grænse på 5.000 EUR.

Men der gives også tilfælde, hvor støttebeløbet ikke er maksimeret i EU-reglerne, og hvor beløbet per betalingsrettighed kan blive højere. Der tænkes her på tilfælde, hvor en landmand, som er berettiget til et større støttebeløb, af én eller anden grund kun ejer få betalingsrettigheder. Her gælder de 5.000 EUR ikke.

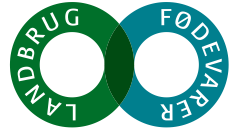
Belært af de erfaringer, som blev gjort under den første reform, skal dog her opfordres til, at man i branchen gør, hvad gøres kan for at undgå koncentration af støtten. Herunder bør et absolut mål være, at de 5.000 EUR ikke overskrides i nogen tilfælde.

Med erfaringerne fra den første reform sigtes til, at det oprindeligt blev besluttet at yde fuld tillægsstøtte til oksekød. På grund af en teoretisk mulighed for koncentration af støtten på få arealer blev dog senere besluttet at aftrappe godt halvdelen af kvægstøtten. Det sker her i årene 2009 – 2012, hvor beløbet i stedet indgår i finansieringen af de forhøjede præmier til vedvarende græsarealer.

IV. Den afkoblede støtte i fremtiden.

Mange gør sig overvejelser om, hvordan udviklingen vil blive fremover for den afkoblede støtte, herunder for tillægsstøtten. Det er der ikke truffet nogen beslutninger om endnu, og det vil formentlig tidligst ske i slutningen af 2011. Det er dog muligt at tage bestik af de tendenser og holdninger, som gør sig gældende i den debat, der for længst er blevet startet omkring EU's budget og udformningen af landbrugspolitikken i den kommende budgetperiode fra 2014 til 2020.

Nogle lande har længe argumenteret for en kraftig beskæring af landbrugsbudgettet, og det gør de stadig. På den anden side har den seneste udvikling i erhvervet medført en forstærket indsats fra de mange lande, som forsvarer budgettet og landbrugspolitikken.

Nogle lande, som anføres af de fleste af de nye medlemsstater, ønsker en omfordeling af støtte mellem landene. De argumenterer med, at deres støtte målt i forhold til landbrugsarealet er betydeligt mindre end gennemsnittet.

Endelig har vi diskussionen om de mange forskellige afkoblingsmodeller, som nu anvendes af landene. Den anføres af Kommissionen, som længe har talt for, at man skal arbejde hen imod et fælles system, som – i det mindste inden for landene – skal ende med samme støtte til alle arealer.

Det vil ikke være overraskende, hvis alle de nævnte holdninger og tendenser kommer til at sætte et vist aftryk på den landbrugspolitik, som ender med at blive vedtaget for tiden efter 2013. Der er dog næppe grund til at frygte en dramatisk og hurtig udvikling. For det første er forventningerne om besparelser på EU's samlede landbrugsbudget nu blevet neddæmpet i forhold til tidligere. For det andet er der tradition for, at støttetilpasninger foretages gradvis over længere tid.